

„Grudziądz – zespół zabytkowych spichlerzy wraz z panoramą od strony Wisły”

Grudziądz, obok Kazimierza Dolnego i Torunia, należy do nielicznych polskich miast, w których zachowały się spichlerze o genezie średniowiecznej. Rozciągające się na szerokość całego starego miasta założenie, stanowi ważne materialne świadectwo historii ośrodka oraz znaczenia portu grudziądzkiego dla handlu na szlaku wiślanym w średniowieczu i okresie nowożytnym.

Grudziądzkie spichlerze pełniły funkcję przeladunkową i podobnie jak inne zlokalizowane w dużych ośrodkach obiekty tego rodzaju, zostały zbudowane w zwartej grupie, którą można uznać za świadomą kompozycję urbanistyczną. Omawiane założenie jest jednak unikatowe, stanowiło bowiem kompozycyjne domknięcie murów miejskich, tworząc integralną część systemu obronnego miasta. Ta dodatkowa rola nie zaważyła negatywnie na funkcjonalności budynków, wpłynęła natomiast na zastosowanie oryginalnych rozwiązań – grubych (do 2 m) murów od strony rzeki oraz nietypowego dla tego rodzaju zabudowy usytuowania kalenicowego. Dowodem dużej biegłości technicznej budowniczych, było posadowienie spichlerzy na stromej skarpie wiślanej, co zaowocowało różną liczbą kondygnacji naziemnych poszczególnych budynków od strony miasta i rzeki (2-3 kondygnacje przy ul. Spichrzowej i 5-6 przy Wiśle) oraz wymusiło wzmocnienie spichlerzy

licznymi przyporami. W efekcie powstał zespół zabudowy o niezwykłych walorach architektonicznych i urbanistycznych.

Istotną wartością zespołu jest niezmiennie od czasu powstania skomponowanie z otoczeniem. Spichlerze, tworzące od strony rzeki monumentalny ceglany masyw osiągający ok. 25 m wysokości, są znakomicie wyeksponowane w krajobrazie, dzięki czemu zespół wyróżnia wyjątkowo malownicza i unikatowa panorama.

Prawie wszystkie zachowane do czasów obecnych budynki datuje się na XVI - XVII w., przy czym za dużą wartość zespołu należy uznać ciągłość myśli architektonicznej i technicznej, konsekwentnie kontynuowanej od XIV w. Zabytkowe spichlerze, które na przestrzeni wieków wiele razy ulegały zniszczeniu, odbudowywano i konserwowano zachowując oryginalną formę, a w niektórych przypadkach wtórnie użyto starych cegieł. Warto podkreślić, że również spichlerze zaadaptowane w XIX i XX w. na budynki mieszkalne tworzą z pozostałymi harmonijny zespół, a ich nowa funkcja stanowi dodatkową wartość jako dokument dziejów miasta i przemian gospodarczych jakie w nim zaszły.

Opracowanie NID